

УДК 340.134

Василенко М.Є.

*к. пед. н., доцент, доцент кафедри юридичних дисциплін
Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ,
м. Суми, Україна*

ЮРИДИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ

Вступ. Зміст сучасної юридичної освіти визначається пріоритетністю суспільних потреб в юристах і зумовлюється активізацією правової взаємодії членів суспільства. Суспільні потреби у високопрофесійних юристах впливають на якість їх професійної освіти. У контексті нової парадигми освіти проблема формування готовності студентів до майбутньої праці є однією з найактуальніших.

Постановка проблеми. Однією з нагальних проблем юридичної освіти є підготовка студентів до консультативної діяльності, постійного виконання якої вимагають функціональні обов'язки багатьох юридичних професій. Розвиток вітчизняної професійної освіти передбачає підвищення якості фахової підготовки студентів, що є вимогою сьогодення і повинно спрямовуватись на формування у майбутніх фахівців умінь упроваджувати новітні технології професійної діяльності, перспективного світогляду, культури, діловитості. Ефективність і якість підготовки до консультативної діяльності значною мірою залежать від своєчасного структурування та діагностики результатів навчально-виховної та наукової роботи з майбутніми юристами.

Виклад основного матеріалу. Проблеми змістових та структурних особливостей готовності майбутніх юристів до професійної діяльності присвячено дослідження Д.О. Александрова, В.Г. Андросюка, Ю.Ю. Бойко, В.Л. Васильєва, Л.І. Казміренко, Є.М. Мойсеева. Авторами обґрунтовано основні структурні компоненти готовності до професійної діяльності майбутніх юристів: мотиваційний (професійні нахили, професійна спрямованість, задоволеність професією, мотиви навчання у вищому навчальному закладі); операційний (креативність, інтелектуальна лабільність, комунікативні вміння); емоційно-вольовий (саморегуляція, локус контролю, психічних стані); особистісний (самовпевненість, само прийняття, професійна самооцінка) [1, с. 8].

Професійним знанням та умінням студентів належить особливе місце у структурі готовності до юридичної праці. У плані вирішення конкретних практичних завдань юридичної освіти на підставі обов'язкового виявлення всіх аспектів змісту юридичних спеціальностей обґрунтовано структурування професійних знань та умінь студентів-правників. Незважаючи на розмаїття і специфічність виробничих задач юридичних професій, в цілому, можна виділити загальні функції – організаційну, комунікативну, соціальну, пошукову, реконструктивну, посвідчувальну, що виконують в тій чи іншій мірі усі правники. Тому у більшості наукових і навчальних робіт узагальнено п'ять основних груп професійних знань та умінь, необхідних майбутньому юристові: пов'язані із розумінням законодавчої бази, яка складає основний зміст юридичної професії (О.М. Бандурка, С.О. Кубіцький, О.Ф. Скаун); ті, що відображають особливості застосування юридичних знань на практиці

(Ю.Ю. Бойко, С.Д. Гусарев, О.Д. Тихомиров); ті, що склались раніше і актуалізувались в умовах безпосередньої взаємодії з професією (С.С. Сливка, Г.О. Цирфа); які включають особливості взаємодії з суб'єктами юридичного процесу – переконання у наявності необхідного творчого потенціалу, правильності обраного шляху професійної освіти та професійної кар'єри (В.П. Барковський, Ю.М. Заніка, В.М. Савіщенко); в яких відбиваються зовнішні, об'єктивно суттєві атрибути юридичної професії – екстравагантність, форма одягу тощо (А.М. Бражникова, О.В. Каверін).

Педагогами звернуто увагу на ситуативну обмеженість професійних знань та умінь майбутніх правників у процесі фахової підготовки. Як свідчать дослідження Ю.Ю. Бойко, А.М. Бражникової, М.М. Ісаєнка, І.П. Марчука, В.А. Полянської, професійні знання та уміння у студентів відзначаються нестабільністю і вибірковістю. Досить часто у ході розв'язання тієї чи іншої практичної ситуації студенти надають перевагу знанням та умінням, набутим нещодавно, забуваючи їх пов'язати із раніше вивченим матеріалом. Внаслідок пропоновані майбутніми юристами варіанти правової допомоги клієнту характеризуються зацикленістю на одному якомусь аспекті, не беруться до уваги другорядні життєві обставини, що можуть звести нанівець юридичні зусилля.

Незважаючи на певні успіхи у вивченні проблеми готовності студентів до юридичної праці аналіз розглянутих джерел показав, що лишаються відкритими питання про структурну специфічність їх готовності до консультативної діяльності в майбутній правовій роботі [2, с.23].

На думку М.В. Бадалової, Н.В. Гаркавенко, І.І. Солійчук, Я.В. Чапліака структура готовності до професійного консультування повинна концентруватись навколо стрижневої ідеї про залежність його успішності від індивідуального стилю діяльності консультанта, на що, в свою чергу, впливають набуті професійна освіта та досвід практичної роботи.

М.К. Богданова, Н.В. Гаркавенко, І.І. Комарова, І.І. Солійчук стосовно диференціації спеціальних здібностей до консультативної діяльності вважають стрижневими комунікативні, організаційні та аналітичні. Комунікативні здібності забезпечують успішність професійного контакту консультанта з клієнтом на всіх етапах консультативного процесу.

У наукових пошуках Т.Ю. Андрущенко, О.Б. Белінської, Л.В. Волинської, Р. Кочюнаса, О.Б. Мельничук, В.І. Мусієнко-Репської, О.Ю. Райкової знайшли відображення теоретичні та методичні положення щодо діагностики готовності студентів до консультативної роботи в професійній сфері. Дані пошуки здійснювались з метою забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх спеціалістів [3].

Висновки. Розглянутий теоретичний та практичний досвід було використано для обґрунтування змісту критеріїв готовності майбутніх юристів до консультативної діяльності. Запропоноване нами структурування та діагностика вивчення готовності майбутніх юристів до консультативної діяльності ґрунтується на таких вихідних положеннях:

1. Професійна освітня підготовка студентів передбачає певний арсенал навчально-виховних засобів формування їх готовності до майбутньої юридичної праці.

2. Структурні компоненти готовності студентів до консультативної діяльності в юридичній професії повинні відображати знання та уміння здійснювати таку діяльність у правовому полі, емоційне ставлення до консультативної підготовки і наявність психофізіологічних якостей, що визначають придатність до цієї діяльності.

3. Знання та уміння з консультативної діяльності становлять частину професійного досвіду майбутніх юристів, які набуваються в процесі фахової підготовки студентів.

4. Розвиткові певних психофізіологічних якостей майбутніх юристів сприяє цілеспрямоване набуття консультативних знань та умінь. На інтенсивність цього процесу впливає розуміння значущості спеціальної консультативної підготовки для подальшої юридичної роботи, тому важливим є формування позитивного ставлення студентів до набуття консультативного досвіду у навчанні.

5. Здібності і психічні процеси визначають розвивальну мету у навчанні студентів консультативній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Ю.Ю. Формування психологічної готовності майбутніх юристів до професійної діяльності: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Бойко Юлія Юріївна. – К.: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2008. – 262 с.

2. Василенко М.Є. Структурогенез професійних особливостей юридичного консультування / М.Є. Василенко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. Збірник наукових праць. Вип. 6. – Т. 1 – Одеса: Вид-ий дім «Гельветика», 2013. – С. 19-24.

3. Василенко М.Є. Теоретико-практична підготовка правознавців до консультування у контексті сучасної парадигми юридичної освіти / М.Є. Василенко // Всеукраїнська науково-практична конференція: «Формування особистості громадянина та патріота в системі освіти України» // КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (9-10 жовтня 2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://patriotrom.blogspot.com>